

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Vård- och omsorgscollege och regional kompetens- försörjning

Delrapport VO-College kansli

Anders Axelsson

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Bakgrund	3
Tillvägagångssätt/metod	3
Resultat.....	4
Analys	5
Slutsatser/rekommendationer	6

Inledning

Det förberedande nationella ESF-finansierade projektet Fokus vård och omsorg genomfördes mellan 1 december 2015 – 30 juni 2016. Projektet bygger på ett utredande arbete inom Vård- och omsorgscollege(VO-College) som pågick hösten 2014 och våren 2015. I grunden finns ett inriktningsbeslut angående huvudinriktningarna för ett utvecklingsprojekt inom ramen för VO-College som styrelsen fattade i maj 2014. Sex regioner har medverkat i arbetet med att identifiera utmaningar för kompetensförsörjningen inom branschen. Parallellt har det förts en löpande dialog på nationell nivå med nationella aktörer med uppdrag och/eller intressen inom området.

I detta arbete har flera strukturella och organisatoriska utmaningar för en fungerande kompetensförsörjning i branschen identifierats. Under det förberedande projektet har flera av de viktigaste utmaningarna för kompetensförsörjningen inom vård och omsorg har kartlagts, konkretiserats och analyserats. Hur VO-College kan bidra i den fortsatta utvecklingen har också utretts.

Bakgrund

Det förberedande ESF-projektet syftar till analysera förutsättningarna för ett antal centrala utvecklingsområden för vård- och omsorgsbranschen och inför kommande utvecklingssatsningar inom VO-College. Ett av dessa utvecklingsspår handlar om hur aktörer på regional nivå kan samverka för att få till bättre utbildningslösningar och en flexiblare arbetsmarknad.

Denna rapport redovisar resultatet av en mindre kartläggning av hur regionala VO-College samverkar med andra aktörer som deltar i arbetet med regional kompetensförsörjning, inte minst i de regionala kompetensplattformarna (regeringsinitiativ från 2010 för att kartlägga och samordna de långsiktiga behoven av utbildning och arbetskraft). Den organisation som har regeringens uppdrag att driva utvecklings- och tillväxtfrågor på regional nivå (regionförbund, region, kommunförbund eller länsstyrelse) ska samverka med många aktörer i olika insatser som ska bidra till en bättre kompetensförsörjning. Denna kartläggning syftar till att översiktligt synliggöra på vilka olika sätt VO-college i nuläget är kopplat till eller deltar i det arbetet.

Tillvägagångssätt/metod

Kartläggningen har bestått av dokumentstudier, genomgång av hemsidor samt intervjuer med åtta samordnare vid regionala VO-College. Ett urval gjordes av regioner som bedömdes ha erfarenheter av regionalt samarbete samt att deras respektive hemsida kunde visa upp viss livaktighet vad gällde regional aktivitet; nyheter, mötesanteckningar, satsningar m.m. Viss hänsyn i urvalet togs också till att få spridning i geografi och regionstorlek. En självklar anmärkning är att regionerna på olika sätt skiljer sig åt vad gäller allmänna förutsättningar, politisk organisering, utbildningslandskap m.m.

Intervjuerna genomfördes på telefon under 30-45 min. Intervjuerna var utformade som öppna samtal kring i huvudsak följande frågeställningar;

- Vad görs i din region för att främja kompetensförsörjning i stort och specifikt inom vård- och omsorg?
- På vilket sätt är du/ni inkopplade i det här arbetet?
- Vad handlar samverkan om– hur ser det konkreta innehållet ut?
- Resultat - vad leder det till?
- Tycker du det vore önskvärt med en starkare koppling?

De regioner där regionala samordnare intervjuats är; Uppland, Göteborgsregionen, Norrbotten, Skåne, Kronoberg, Örebro län, Södra Norrland, Gävleborg (endast skriftliga svar på utskickade intervjufrågor)

Undersökningens tillvägagångssätt och metod innebär ett urval av regioner och regionala intervjupersoner. Detta gör att resultat och slutsatser inte rakt av kan generaliseras och sägas representera hela VO-College. Snarare kan svaren fungera som ett inspel kring gjorda erfarenheter av regionalt arbete och vilka tänkbara utmaningar som väntar när collegearbetet ska stärkas regionalt.

När resultat och slutsatser presenteras nedan, sker detta inte per rubrik utan mer i samlad form. Detta för att kunna koncentrera rapporten till den övergripande frågeställningen och till de aspekter av denna som rapportförfattaren tycker är mest relevanta.

Resultat

Rapportens huvudsakliga resultat kan sammanfattas under tre områden:

Collegestrukturen är svagt kopplad till kompetensplattformar och övriga arenor för kompetensförsörjning. I flera fall handlar det om att det saknas ett organiserat samarbete mellan College och kompetensplattformen, i ett par fall finns heller ingen representation. De orsaker som nämns är;

- Plattformsuppdraget är svagt och luddigt och det ger inte så mycket att vara med. Den regionala nivån har inte hittat sin roll och det är i kommunerna det händer saker
- Den regionala collegenivån är tämligen ny och har inte hunnit arbeta sig in
- Man har tillräcklig kraft och tillräckliga nätverk inom den egna collegestrukturen
- Regionala aktörer har visat ett svagt intresse för att lära och ta del av de metoder som finns inom VO-College – exempelvis organisering och utbildning av handledare, språkstöd eller sättet man arbetar tillsammans mellan aktörerna

De regionala samordnarna har en någorlunda samstämmig bild av vad den regionala nivån bör ägna sig åt. Det handlar i första hand om att;

- Arbeta strategiskt – se till att Collegearbetet inte isoleras, utan att utvecklingsarbetet involverar fler aktörer, sammanhang och kompetenser
- Vara samordnande för lokala idéer och behov, prioritera och ge energi och ta arbetet till nationell nivå
- Sprida sociala innovationer (validering, språkstöd, handledarskap) till andra branscher och utvecklingsområden

- Täta till det regionala kompetensförsörjningsarbetet (kompetensforum, nätverk, branschråd) och se till att vård och omsorg får en mer central roll i utvecklingsdiskussioner
- Samarbeta med Arbetsförmedlingen regionalt (och lokalt) för att hitta ingångar till nya människor och kompetensstöd
- Att säkerställa att länet arbetar i riktlinje med nationella standarder

Sårbarheten på regional nivå;

- Samordnare är ofta ensam i att driva och förväntas "fixa allt". En förklaring kan vara kraftigt slimmade organisationer och att alla har upp över öronen med att klara sin egen vardag
- Regionala VO-College saknar i stort medel för att kunna vara offensiva – exempelvis att kunna driva utvecklingsfrågor eller arbeta med marknadsföring. Idag är verksamheten i en del regioner beroende av projektmedel, vilket skapar osäkerhet kring långsiktigheten
- Regionala styrgrupper kan behöva fundera över de egna mandaterna och hur kopplingen till politiken ska se ut. Viktigt för långsiktigheten att collegearbetet bottenar i en politisk strategi och ett politiskt engagemang
- Viktigt med en dialog kring hemvisten för VO-College och samordnarens organisatoriska tillhörighet – att finnas i regionen och tillhöra den verksamhet som arbetar med regional utveckling är ingen garanti, men kan vara avgörande för att få strategiskt fäste

Analys

Man kan relativt enkelt se att Collegearbetet i de undersökta länen, och rimligen i Sverige överlag, har ett antal styrkeområden likväl som en del svagheter. Så är det i och för sig med alla företeelser som blir föremål för en undersökning, men i och med att dessa framöver kan synliggöras och diskuteras, skapas också grund för att kommande utvecklingssatsningar kan bli mer träffsäkra – man kan bygga på det som är bra och försöka göra någonting åt det som är dåligt.

De starka sidor som denna kartläggning visat rymts till stor del i själva collegekonceptet med sin aktörskonstellation, sina kvalitetsanspråk och i sammankopplingen mellan lokal, regional och nationell nivå. Till detta kan läggas tre aspekter som väl bara delvis är ett resultat av själva konceptet, utan kanske i lika hög grad en effekt av kloka företrädares erfarenheter och den samlade utvecklingsdiskussion som pågår inom VO-College.

För det första att det finns en någorlunda samstämmig bild av vikten av att i det framtida kompetensförsörjningsarbetet inte bara titta på utbildningsfrågor utan att vidga dialogen till att också omfatta arbetsplatserna och hur dessa ska kunna stärkas som lärande miljöer. Samtliga intervjuade har pekat på de viktigaste ingredienserna i denna utveckling – handledarfunktionen, valideringen, språkstödet och aktiva enhetschefer.

En annan styrka är att de intervjuade regionala samordnarna är så tydliga med vad den regionala nivån har för roll och vilka av dess uppdrag som behöver stärkas (se resultatdelen). Samstämmigheten ger en bra grund för vad som är intressant att gå vidare med.

En tredje aspekt är att de intervjuade nämnt vikten av lokalt engagemang och att handla praktiskt. Detta, att ta sin utgångspunkt i det lokala, i det verksamhetsnära och i att göra saker, ger också en slags immunitet mot att bli alltför svävande och abstrakt i kommande utvecklingssatsningar.

Dessutom menar flera av samordnarna att erfarenheten visar att konkreta arbetsområden är det som skapar energi och bra deltagande på möten.

Samtidigt är det viktigt att fundera på de brister som intervjuerna pekar ut. Framförallt gäller det den svaga kopplingen till den regionala utvecklingsarenan. Collegearbetet sker huvudsakligen inom den egna strukturen och i egna arbetsgrupper. Den övergripande bilden, även om det inte gäller alla regioner, är att VO-College "hänger lite vid sidan av" och ibland glöms bort, till skillnad från exempelvis Teknikcollege som har en tydligare position (och ibland en större budget). Glappet är i ett par fall rent fysiskt – VO-College har ingen representation i kompensplattformen, men vanligare är att det saknas ett organiserat samarbete kring konkreta utmaningar, exempelvis handledarskap eller samordningen av Yrkesvux. Flera intervjuade talade om någon sorts ointresse från övriga aktörer att ta del av de erfarenheter och metoder som finns inom VO-College, som exempelvis handledarskap, språkstöd eller validering.

Trots en del kritik mot hur kompetensförsörjningsarbetet är organiserat på regional nivå och hur kompetensplattformen fungerar (plus att man klarar sig ganska bra själv), finns det en klar uppfattning om vikten av att VO-College blir mer närvarande på den regionala utvecklingsarenan. Flera av de utvecklingsområden som preliminärt identifierats i det förberedande ESF-projektet och som framgår av intervjuerna i den här kartläggningen, har som förutsättning att VO-College kan få en starkare strategisk position. Utifrån intervjuerna skulle det främst handla om;

- Att få tillgång till ett politiskt sammanhang och en politisk strategi. Idag finns ingen samlad politisk idé kring collegeverksamheten – vad man vill ha VO-College till. Därmed blir man inte självklart en del av den långsiktiga planen och kan få svårt att knyta an till olika politiska initiativ som rör VO-College uppdrag och verksamhet (även om en del av detta görs på nationell nivå genom kansliet)
- Att öka uppmärksamheten och intresset för vård och omsorg, där synen på branschen mer skulle präglas av utveckling/kunskap än kris/brister
- Lättare tillgång till utvecklingsresurser och medel att testa och pröva nytt
- Bredare laguppställning och kompetenskraft när nya verktyg ska tas fram. Ska exempelvis strukturer kring språkstöd utvecklas behöver fler branscher och hjärnor aktiveras, ska validering få genomslag (också utanför skolan) behöver kanske lagstiftning och nationella myndigheter göra sitt

Slutsatser/rekommendationer

Slutsatserna från denna begränsade kartläggning är ändå tydliga. I alla fall utifrån den övergripande frågeställningen för intervjuerna – på vilket sätt samarbetar VO-College med regionala kompetensförsörjningsaktörer, framförallt kompetensplattformarna? Svaret är att denna koppling för flera är svag, eller i sin linda, och att viktiga utvecklingsområden hämmas om inte detta kan rättas till. Så frågan i det kommande analysarbetet är då inte att kopplingen behöver stärkas – utan snarare hur detta på bästa sätt kan gå till. Höstens dialoger och eventuella kommande ESF-satsningar blir en viktig del i att hitta de svaren.